

FAİZİN HARAM KILINMASININ

SEBEPLERİ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا
فِيهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ وَفِي كُلِّ حِينٍ كَمَا يَنْبَغِي لِجَلَالِ
وَجْهِهِ وَعَظِيمِ سُلْطَانِهِ وَالصَّلَاةِ وَالسَّلَامِ عَلَى سَيِّدِ
الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ وَشَفِيعِ الْمُذْنِبِينَ وَإِمَامِ
الْمُتَّقِينَ مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفَى وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَمَنْ
تَبِعَهُ بِإِحْسَانٍ إِلَى يَوْمِ الْجَزَاءِ أَمَّا بَعْدُ:

el-Hamdü lillâhi Rabbi'l-âlemîn. Hamden kesîren tayyiben mübâreken fîhi alâ külli hâlin ve fî külli hîn. Kemâ yenbeğî li celâli vechihî ve li azîmi sultânih. Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn ve şefîi'l-müznibîn ve imâmü'l-müttakîn Muhammedini'l-Mustafâ ve alâ âlihî ve sahibihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'l-cezâ.

Emma ba'd:

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Elhamdülillah -inşallah borcunu kısa zamanda ödeyeceğimiz- Brisbane Kotku camimizde namazımızı kılmış olduk.

a. Faiz Ayetinin Açıklaması

Birinci rekâta okuduğum âyet-i kerîmeleri kısaca açıklamak istiyorum. Okuduğum âyet-i kerîmelerde Allahu Teâlâ hazretleri buyuruyor ki;

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا أَضْعَافًا
مُضَاعَفَةً ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۗ وَاتَّقُوا النَّارَ
الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ۗ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ
لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ۗ

*Yâ eyyühe'llezîne âmenû lâ te'külü'r-ribâ ed'âfen müdâafeten ve't-teku'llâhe lealleküm tüflihûn. Vettekü'n-nâre'lletî uiddet li'l-kâfirîn. Ve etîu'llâhe ve'r-resûle lealleküm türhamûn.*¹

Birinci âyet-i kerîme bize faiz yemeyi yasaklayan bir âyet-i kerîme. Biliyorsunuz faizin

---

¹ 3/Âl-i İmran, 130-132.

Arapçadaki adı *ribâ*. *Ribâ*, bir şeyin gelişmesine, büyümesine derler. Rab kelimesi de köken itibariyle o kelimeyle biraz ilgilidir. O da bir şeyi büyüten, geliştiren mânasındadır.

Otları ağaçları büyüten, geliştiren, besleyen Allah olduğu için *Rabbü'l-âlemîn*, “âlemlerin rabbi” denilir. *Rab* kelimesini Rabbimiz Allahu Teâlâ için kullanıyoruz.

Bir insana bir ribevî mal verdiğin zaman; onu ödünç verdiğin zaman geriye alışımda fazlalık şartı koşuyorsan; buna “faiz” denir.

“Ben şimdi sana on lira vereceğim, senin istediğin parayı vereceğim. Ama sen bunu bana on iki lira olarak ödeyeceksin.” dediği zaman iki lira fazla istemiş oluyor. Bir artma, fazlalık istemiş oluyor. İşte buna faiz, *ribâ* deniliyor. İslâm’da faiz, haramlardan birisi.

Neden haram?

Çünkü sermaye sahibi zengin, başkası çalışıp yorulduğu halde, sırf parasından dolayı oturduğu yerden para kazanıyor. Paraya muhtaç olan fakir de çalışıyor, çırpınıyor, uğraşılıyor, yoruluyor, kazancını temin etmeye çalışıyor; bir de parayı faiz isteyerek veren

kimsenin istediği fazlalığı veriyor. On almışsa on iki veriyor, on beş veriyor, on yedi veriyor vesaire...

Halbuki İslâm merhamet dini olduğundan adam zenginse; “Parayı hayrına versin, hayır yapsın, sadaka versin, fakiri kollasın.” diyor. Veyahut “Fakiri kollamayacaksa, sadaka vermeyecekse hiç olmazsa *karz-ı hasen* versin, borç versin, verdiği kadar alsın, on verdiyse on alsın.” diyor.

Allahu Teâlâ hazretleri bu fazlalığını sevmiyor. Kulların birbirine yardım etmesini, bağışlamasını, merhamet etmesini, ikramda bulunmasını seviyor.

O devirlerde de bu bir kazanç konusu imiş. Onun işin buyuruyor ki;

Yâ eyyühe'llezîne âmenû. “Ey iman edenler!”

“Eğer mü'minseniz, -sizin imanınıza hitap ediyorum- imanlı insansanız öyle menfaat hesabı filan yapmayın...”

Lâ te'külü'r-ribâ. “Faizi yemeyin.”

İşte o kadar!

Allahu Teâlâ hazretleri *Yâ eyyühe'llezîne âmenû* diye hitap buyurduğu zaman “Ey iman edenler!” dediği zaman bu sözlerin altında yatan incelik, mâna, bizim anlamamız gereken husus ne?

“Ben mü'minsem bunu yapmalıyım, imanımın gereği bu” demek.

Yâ eyyühe'llezîne âmenû, “Ey iman edenler!”

“Buyur yâ Rabbi, emret, ben imanlıyım, ben sana inanıyorum, ben senin peygamberine inanıyorum, ben senin kitabına inanıyorum, ben senin dinine bağlıyım, ben senin mü'min kulunum, müslüman kulunum.”

Lâ te'külü'r-ribâ. “-O zaman siz ötekiler gibi- faiz yemeyin.”

Ötekiler kim?

O devirde yaşayan bazı zenginler. Fakir istediği zaman parasını verirmiş ama alırken kat kat fazlasını almış. Muhtaç durumda onu sıkışık gördü. Halbuki müslümanın müslümana sıkışık zamanında yardıma koşması lazım.

Sıkışık gördü ya; “Veririm ama şu kadar alırım.” dermiş, kat kat almış, fazla almış.

Ed’âfen müdâafeten. “Kat kat artırılmış miktarlarla -verdiğinizden fazla alarak faiz yemeyin, faizi bir geçim vasıtası yapmayın.-” diye Allahu Teâlâ hazretleri yasaklıyor.

İmanlı mısınız?

İmanlıyız. Yapmayacaksınız. Yemeyeceksiniz.

b. Rüşvetin Haram Oluşu

Bir şeyin alınması doğru olmadığı zaman verilmesi de doğru olmaz. Allah rüşveti yasaklamıştır. Memur işi yapmayacak, paranın ucunu görünce, keseyi açıp da içini gösterince yapıyor; “Tamam, tamam yaparım. Sen o paradan biraz yan cebime koy.” diyor.

Usulsüz, kanunsuz ama kesenin içindeki paralar çok tatlı, çok cazip. Onun kalbini çekiyor. Usulsüz bir şey. Kimse duymaz.

Bak ne olmuş?

“İmha edilsin.” diye polis tarafından alınmış olan silahlar caninin eline geçmiş.

Demek ki polisin birisi; “Tamam, tamam” demiş, imha kâğıdını hazırlamış, “Bu silahlar imha edildi.” demiş ama imha etmeden bu adama vermiş. O da kuvvetli bir silah. Alan adam otuz altı kişiyi öldürmüştü.

İşin başındaki memurlar usulsüz işler yaparsa işler bozulur. Memur dürüst olacak. Emirlere, kanunlara, hakka hukuka riayet edecek.

Riayet ettirmemek için ne yapıyorlar?

“Sen bu kanunsuz işi yap, ben sana şu kadar para vereceğim. Sessiz sedasız sen bana özel muamele yap, bu iş olsun.” diyorlar.

Bu ne oluyor?

Rüşvet.

Memurun rüşveti alması da haram, iş yaptıracak adamın rüşveti memura teklif etmesi, vermesi de haram.

Polis durduruyor; “Dur! Radara tutuldun, şu kadar ceza vereceksin!”

“O kadar param yok.” polis bey.

“Ne kadar paran var?”

“Ŗu kadar var.”

Asıl cezanın onda biri.

“Peki ver onu, geç.”

Ne oldu?

Polisin cebine gitti. Kayda girmedi, makbuz kesilmedi. Veyahut polis durduruyor ve diyor ki;

“ıkar ehliyetini, ruhsatnameni ver.”

Adamın ehliyeti yok. Cüzdanını çıkartıyor, defterin içine parayı koyuyor; “Buyur, ehliyetim” diyor. O da defteri açıyor, parayı cebine alıyor; “Tamam, ehliyetin saėlammiŖ.” diyor.

Adamın ehliyeti yok. Usulsüz iŖ yapıyor, alıyor. Bunlar hayalimizden dündüğümüz Ŗeyler. Rüşvet haram, onu anlatmaya alıŖıyoruz. Faiz haram, onu anlatmaya alıŖıyoruz.

Zengin adam, parası var. Allah zenginlik vermiŖ. Fakir de o sırada paraya muhtaç. ocuğunu evlendirecek, çok sıkıŖmıŖ, para bulması lazım. Para arıyor.

“Tamam, sen sıkıŖıksın, para vereceğim ama Ŗu kadar faiz isterim.” diyor.

Böyle yemeyin!

O zamanlar bunun bildiğimiz nisbeti de yokmuş, çok fazla alırlarmış. Onun için *ed'âfen müdâafeh* deniliyor, “Kat kat arttırıp faizi yemeyin.”

Mesela bir sene sonra adam gelirmiş.

“Hadi ver benim paramı.”

“Denkleştiremedim.”

“Oldu, ben senin borcunu bir sene daha tehir ederim ama bu sefer on yerine on beş değil, on yerine yirmi beş vereceksin.”

“Neden?”

“Verecektin vermedin, geciktin.”

Bir dahaki sene olurmuş.

“Veremiyorum.”

“O zaman şu kadar vereceksin; kırk vereceksin, kırk beş vereceksin.”

Böyle artırılmış, borç kat kat olurmuş. Para, verilen borçtan kat kat fazla olurmuş. “Böyle kat kat faiz yemeyin.” diye, Allah yasaklıyor.

c. İçkinin Haram Oluşu

Peki, kat kat olmaz da az olursa olur mu?

Hayır. Umumî bir kaide vardır:

Bir şeyin çoğu haramsa azı da haram olur.

Mesela içkinin haram olduğunu biliyoruz.

Neden?

İnsanı sarhoş ediyor. Sarhoş edince arabayı direğe çarpıyor, adam eziyor, kırmızı ışıkta durmuyor, kaza yapıyor. Emirgan'dan boğaza uçuyor.

Neden uçuyor?

Sarhoş, yolu görmüyor ki adam. Ya da uyuyor, denize uçuyor; yanındakilerle beraber beş kişi boğuluyor mesela. Eğlenmeye gitmişler, yanında eğlendikleri insanlar da var, kafayı çekmişler, soluğu boğazın serin ve derin sularında almak istiyorlar ama alamıyorlar, ölüyorlar.

Neden?

Suyun içinde hava alınmaz. Öldü.

Onun için içkiyi çok içmemeli. Az içse olur mu?

Olmaz.

Yalasa?

Yalasa da olmaz.

“Neden hocam? Yalayınca da insan kafayı tam bulmaz, küfelik olmaz. Az bir miktar?”

Bir şeyin çoğu haramsa azı da haramdır. Çoğu haram olan şeyin azı da haramdır.

“İçkinin çoğu haram. Sarhoş ediyor da ondan haram. Azı helal olmalı değil mi?”

Hayır. Çoğu haramsa azı da haram. Çünkü oradan alışır, sonra çoğaltır.

Rüşvetin azı çoğu olmaz. İçkinin azı çoğu olmaz. Haramsa haram. Yapmayacak.

Lâ te'külü'r-ribâ ed'âfen müdâafeh. “Kat kat faiz yemeyin.”

“Kat kat olmaz da bir kat olursa, yarım kat olursa, dörtte bir kat, *quarter* kat olursa olur mu?”

O da olmaz. Faizin hepsi yasak. Azıcık bir fazlalık bile olmaz.

Ve'tteku'n-nâre'lletî uiddet li'l-kâfirîn.

Bak, Allah'ın kâfirler için hazırlamış olduğu cehennem var ya...

Var mı?

Elbette var.

d. Ahiret Hayatı

الْجَنَّةُ حَقٌّ وَالنَّارُ حَقٌّ

el-Cennetü hakkun ve'n-nâru hakkun.

Âhiret var mı yok mu?

Var.

وَالْبَعْثُ بَعْدَ الْمَوْتِ حَقٌّ

Ve'l-ba'sü ba'de'l-mevti hakkun.

Bu ölen insanlar öldükten sonra direlecek mi?

Dirilecek. İnsan öldükten sonra, toprak olduktan sonra, kemikleri çürüdükten sonra dirilir mi?

Allah yoktan var etmiş de varı yeniden bir başka şekilde yaratamaz mı?

Her şeye kâdir.

وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ

Ve hüve bi külli halkin alîm. “Her çeşit yaratmaya kâdir.”

Sen yaratmanın kaç çeşidini gördün? Kaç çeşit yaratma biliyorsun? Say bakalım kaç tane elma biliyorsun, kaç tane balık biliyorsun, kaç tane kuş biliyorsun? Say bakalım, kaç tane böcek biliyorsun? Kabuklu böcekleri say bakalım, kaç tane?

Senin bilmediğin bir sürü şey var daha.. Sen edebini takın, orada usluca otur, terbiyesizlik etme!

*Ve hüve bi külli halkin alîm.*² “Her çeşit yaratmaya kâdir.”

Neler yaratır Allah, neler yaratır. Amennâ ve saddaknâ. Biz inanıyoruz, biliyoruz ki âlemleri yaratan Allahu Teâlâ ve Tekaddes hazretleri öldükten sonra kulları diriltecek.

---

² 36/Yâsîn, 79.

بَلَىٰ قَادِرِينَ عَلَىٰ أَنْ نُسَوِّيَ بَنَانَهُ

*Belâ kâdirîne alâ en-nüsevviye benâneh.*³

“Parmaklarının uçlarının izlerini bile aynen yaratmaya kadiriz biz.” diyor Allahu Teâlâ hazretleri.

Parmak izleri insanları ayırt ettiriyor. Ömer Efendi'nin parmak izi ile Hasan Kartal'ınki aynı değil.

“İkisinin de boyları, posları birbirine benziyor.”

İyi arkadaş ama parmak izleri farklı.

Kâdirîne alâ en nüsevviye benâneh.

Parmaklarını yeniden düzenlemeye bile kâdir Allah. Her şeye kâdir.

Vettekü'n-nâre'lletî uiddet li'l-kâfirîn.

Ve etî'llâhe ve'r-resûle leallekum türhamûn.

Allah cehennemi yarattı ya...

---

³ 75/Kiyame, 4.

Ve'tteku'n-nâre'lletî uiddet li'l-kâfirîn.
“O kâfirler için hazırlanmış cehennemden sakının kullarım!”

Kâfirlere hazırladı ama kâfirler için hazırlamıştır ama...

Uiddet li'l-kâfirîn.

Asıl kâfirlerin yeridir...

Cennet mü'minlerin yeridir, cehennem kâfirlerin yeridir. Tamam, aslen öyle ama “Siz de laf dinlemezseniz, emir tutmazsanız, haram yerseniz, vazifeleri yapmazsanız siz de gidebilirsiniz!” demek.

“Kat kat faiz yemeyin.” dedikten sonra gelen bu âyet-i kerîme ne demek?

Ve'tteku'n-nâre'lletî uiddet li'l kâfirîn.

Hitap müslümanlaraydı.

e. Kurtuluşun Şartı Takva

“Ey müslümanlar, kat kat faiz yemeyin, Allah'tan korkun ki felah bulasınız.”

Ve'tteku'llahe lealleküm tuflihûn. “Allah'tan korkun ki felah bulasınız.”

Felaha ermek, kurtuluşa çıkmak, selamete ulaşmak, paçayı kurtarmak, azaba uğramamak, sıratı geçmek, cennete girmek nedir?

Bir gayret işidir, gayretle olacak.

Lâ te'kü'lü'r-ribâ ed'âfen müdâafeh.

Ve'ttekullâhe leallekum tuflihûn. “‘Felah bulasınız.’ diye Allah’tan korkun, takvâ ehli olun, sakının, çekinin.”

Brisbane şehrinin içinde arabayı istediğin yöne sürebilir misin? “Meydanı boş buldun.” diye paldır küldür, debil dübül gidebilir misin? Çizgiler var, oklar var, işaretler var, lambalar var, yayalar var, kaldırımlar var.

Ne oluyorsun, babanın tarlası mı burası? Burası meydan. Burada oklara dikkat edeceksin işaretlere dikkat edeceksin, lambalara dikkat edeceksin, gözünü dört açacaksın.

Açmazsan ne olur?

Kaza olur, ceza olur, hasar olur, zarar olur.

Ve'tteku'llâhe leallekum tuflihûn. “‘Felah bulmak istiyorsanız Allah’tan sakının, korkun ki felah bulasınız.’”

Felah bulmak öyle hemen bedava değil; imtihan sonunda.

Diploma almak kolay mı?

Değil hocam. Çocuklar senelerce okuyor. Anasının babasının imanları gevriyor, gevrek gevrek oluyor, beşlik simit gibi gevriyor.

Neden?

Para istiyorlar, masraf oluyor, zahmet oluyor.

“Ben şurada oturacağım ama çocuklar okuyor, orada oturamam, okula yakın bir yerde oturmam lazım.”

Çocukların her birisi sabahleyin diziliyor; “Baba para ver.”

“Ne için? Dün sabah verdim ya.”

“Olsun, öğretmen bir de şunu istedi, okula bir de şu lazım.”

“Fesubhânallah, bismillah, peki hadi bakalım.” kesenin ağzını açıyor.

Bugün öğretmen çağırıyor, cumartesi pazar okulda toplantı var. “Yine ne olacak

bakalım?” diye okula gidiyorsun. Bir sürü masraf. Diploma almak kolay mı? Masraflı, zahmetli...

Ve'tteku'llâhe lealleküm tuflihûn.

Felah bulmak istiyorsanız Allah'tan korkacaksınız. O da kolay değil. Felahı bulmak da kolay değil. İflah olmak kolay değil.

Ne yapmak gerekiyor?

Sakınmak, çekinmek, dikkatli olmak gerekiyor.

Sıkı trafikte araba kullanmak kolay mı?

Kolay değil, usta şoför olmak lazım. Dünyayı dolaşmış, bilmem kaç sene araba kullanmış, hiç kaza yapmamış. Adama madalya veriyorlar. Hiç kaza yapmamış.

Kolay mı?

Değil. Çok dikkat etmek lazım, sakin olmak lazım.

Araba sürücülüğü nedir?

Dervişliktir, sabırdır. Sağa sola kızarsan, bağırırsan, çağırırsan, camı açıp elini kolunu oynatırsan, işaret edersen, ağzını bozarsan,

yüzünü ekşitirsen dervişlik olmaz. O zaman benim araba sürücülüğüme benzer. Öyle şey olmaz.

Nasıl olacak?

Sakin olacak.

Bizim bir arkadaş vardı, buraya kadar sakallı, esmer. “Sakallıdan da şoför mü olurmuş?” diye, millet kaşlarını çatıp bakıyordu. O zaman Türkiye’de sakallı azdı. Daha önce bırakmadığı için emekli olunca sakal bırakmıştı.

Karşıdaki de onu gördü mü “yorgun öküzün sabana yamuk baktığı gibi” bakıyor; “Kim bu adam ya? Hem sakalı hem de arabası var, şuna bak ya! Alacağım ayağımın altına, ezeceğim keratayı! Bunlara araba gerekir mi? Bunlar sakallı, müslüman!” şeklinde kaşlarını çatmış, yamuk yamuk bakıyor.

Bizim arkadaş, rahmetli, camı açar; “merhaba, selamün aleyküm” derdi. Adam haşlanmış tavuğa döner, başından aşıya kaynar su dökülmüş gibi olurdu, şaşırırdı. Çünkü kaşları çatık bakarken bu güleç yüzle

“selamün aleyküm, merhaba” deyiverince afallardı.

Dervişlik kolay değil. Felaha ermek de kolay değil, takvâ lazım.

Ne lazım?

Takvâ lazım.

Takvâ ne demek?

“Sakınmak, çekinmek, düşünmek, düşünme taşına iş yapmak, ihtiyatlı olmak, freni sağlam olmak, haramlara koşmamak, günahlara dalmamak, şeytana kanmamak, nefse uymamak.”

Bunlar zor. Canının istediği bir şeyi yapmaması. Bir çocuk canının istediği bir şeyi yapmadığın zaman ortalığı velveleye veriyor, feryadı basıyor.

Çocuğun silahı ne? Tabanca mı, tüfek mi, bıçak mı?

Feryat. Bangır bangır bir bağırır, bir cıngar çıkarırsa babası korkusundan cebinden paraları çıkarır, onun istediğini alır. Çocuk bunu bir öğrendi mi tamam, anasına babasına her

zaman o silahı çeker, ağlayarak her işini yaptırır. Basar yaygarayı...

Ve'tteku'llâhe lealleküm tuflihûn.

Sakının, çekinin ki bir şeyi istesenez bile yapmayın; iyi bir şeyi de istemesenez bile yapın.

f. Allah Yolunda Masraf Yapmak

“Allah yolunda masraf yapmak sevap, kesenin ağzını açmak sevap.”

“Ama canım hiç istemiyor hocam, hiç mi hiç canım istemiyor. Şu paracıkları öyle seviyorum ki vermeyi hiç istemiyorum. Çok zor geliyor. Zekâtı bile zor veriyorum; sen bir de benden bunun üstünde şeyler istiyorsun. Olmaz öyle şey. Canımı al, malımı alma. Mal canının yongası. Parama dokunma!”

Nefsin istemediği şeyi, Allah istiyorsa yapacak. Nefsin can attığı şeyi, Allah yasaklamışsa yapmayacak. İşte sakınmak, çekinmek bu. O zaman felah bulur.

Ve'tteku'n-nâre'lletî uiddet li'l-kâfirîn.

“Cehennem kâfirler için hazırlanmıştır,

kâfirler için hazırlanmış olan cehennemden de kork. Allah'tan kork; ta ki felah bulasın.”

Ve'tteku'n-nâre'lletî uiddet li'l-kâfirîn.

“Kâfirler için hazırlanmış olan ebedi hapishane, azap yeri, işkencehane, ceza yeri olan cehennemden de sakın. Çünkü Allah'tan kork!” diyor.

Allah sevmediği kulunu nasıl cezalandıracak?

Cehenneme atarak cezalandıracak. Allah'tan kork; bak korkmazsan Allah seni cehennemine atar, o zaman canın yanar. Cayır cayır yandığın zaman çok pişman olursun ama iş işten geçmiş olur.

Ve'tteku'n-nâre'lletî uiddet li'l-kâfirîn.

“Kâfirler için hazırlandığı halde cehenneme müslümanlar girer mi hocam?”

Evet, girebilir.

“Girecek mi?”

Evet, giren müslümanlar olacak.

Müslüman niye cehenneme giriyor? O *lâ ilâhe illallah* diyor.

مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ

Men kâle lâ ilâhe illallah dehale'l-cenneh buyurmuş, Peygamber Efendimiz. *Lâ ilâhe illallah* diyen cennete girecek.

İyi ama Peygamber Efendimiz Allah'ın emri olarak; “Faiz yemeyin.” demiş, “Harama bakmayın.” demiş, “İçki içmeyin.” demiş; o da onları yapmış.

Ne olacak şimdi?

Lâ ilâhe illallah demiş, iman etmiş ama Allah'ın buyruğunu tutmamış, Resûlü'nün sünnetini tutmamış, yolunca gitmemiş.

Ne olacak şimdi bu?

Her türlü haltı karıştırmış. Kâfirle arasında şöyle birazcık mesafe kalmış. Yapmadığı kalmamış. Ne hacı babalığına bakmış, ne sakalına bakmış, ne camiye gidişine bakmış, ne adının müslüman olduğuna bakmış, her şeyi yapmış: faiz yemiş, zina etmiş, rüşvet almış vermiş, kalp kırmış, zulmetmiş, karısını dövmüş, çocuklarını dövmüş, komşuyu dövmüş, mirası haksız bölüşmüş.

Ne olacak bunlar? Namaz da kılmış, hacca da gitmiş. Ne olacak?

Cehennemde yaptıkları suçlar kadar onların karşılığı olarak cezayı yiyecek, yanacak ondan sonra cennete gidecek. Cennete gidecek ama yandıktan sonra gidecek.

“Ne kadar yanacak hocam, bunun zamanını sen biliyor musun, ne kadar yanar?”

Bir müslüman cehenneme girdiği zaman ne kadar yanar?

أَحْقَابًا

*Ahkaben*⁴ yanacak.

Bir müslüman cehenneme düştü mü en az suçtan bile *ahkâben* kalacak. Azıcık daha sevabı olsaydı cehenneme düşmeyecekti, kurtulacaktı da cennete gidecekti ama biraz eksik geldi, cehenneme düştü. Adımını biraz daha fazla atsaydı cennete geçecekti, ayağı erişmedi, cehennemin uçurumuna -gözümüzün önünde canlansın diye, böyle diyelim- yuvarlandı. Ateşlerin içine, fokur fokur kaynayan

---

⁴ 78/Nebe', 23.

gayyâ kuyusunun içine düştü. Azıcık günahı vardı, keşke birazcık daha namazı, orucu, haccı, zekâtı, bir şeyi olsaydı, eklenseydi de, hiç düşmeseydi, sevapları baskın gelseydi de cennete gitseydi... Ama düştü...

g. Günahkarların Cehennemde Kalış Süresi

Bir düşen ne kadar kalacak? Azıcık bir suçu bile olsa cehenneme düşen orada ne kadar kalacak?

Ahkâben kalacak.

“Hocam, *ahkâben*’i bilemedim ben, bu Türkçe bir kelime değil. ‘*Ahkâben* kalacak.’ ne demek?”

“Ömürlerce kalacak.” demek.

Hukb, “ömür miktarı” demek. Aşağı yukarı seksen, seksen beş senelik zamana Araplar *hukb* derler. Ömür gibi yani. Bir ömür kadar, bir insan ömrü kadar.

Peki, niye seksenli rakam yapmışlar da yetmişli veya yüzlü yapmamışlar?

O zaman ondalık sistem o kadar yaygın değilmiş de ondan. Bu İngilizler niye ondalık sistemi kullanmamışlar?

Uzunluk ölçüsü inç. 2,54 cm, 2,5 cm. E sonra on iki tane inç bir araya gelirse ne oluyor?

Bir *foot*, bir ayak oluyor. Parmağa inç derler. On iki tane inç bir foot eder.

Bunlar niye böyle kusüratla uğraşıyorlar, on tane deselerdi de hesabı kolay olsaydı. Niye yapmamışlar?

Yapmamış işte. On iki tane inç bir araya gelir, ne eder?

31,5 cm eder. O da bir *foot*. Üç tane *foot*'un bir araya gelmesinden ne meydana gelir?

Yard. O da doksan kusür cm demek.

Niye hepsini aynı tutturmamışlar, üç-üç-üç gitselerdi, beş-beş-beş gitselerdi, on iki-on iki-on iki gitselerdi, on-on-on gitselerdi?

Gitmemişler. Her milletin bir sistemi var, teşkilatı var, ölçme şekli var.

Bunların en güzeli hangisi?

Ondalık sistem. Önüne sıfır koyuyorsun, buluyorsun. Bir sıfır çıkarıyorsun, bölümünü buluyorsun.

En kolayı hangisi?

Ondalık sistem.

Ahkaben kalacak, ömürlerce, seksen kusür senelerce kalacak. En aşağı üç tane kalır.

Neden?

Eğer iki tane *hukub*, iki tane ömür kalacak olsaydı, o zaman onun Arapça'da söylenişi *hukubeyn*'dir. *Hukubeyn* kalacak, derdi. Memureyn diyoruz ya.

Ebeveyn ne demek?

İki ana baba.

Hasaneyn ne demek?

İki Hasen, "Hasan ve Hüseyin." *Isneyn*, iki. Onun söylenişi Arapça'da farklı. Bir olsaydı *hukub* diyecekti, iki olsaydı *hukubeyn* diyecekti. Bir de değil, iki de değil. En aşağı üç ki *ahkâb* diyor, *hukub*'ar. *Hukub*'lar demesi için en aşağı üç olması lazım.

Hesaplayalım o zaman: 249 - 250 sene. En aşıağısını hesaplayalım, en ucuz tarifeyi, “yabancı değil müslüman” diye en ucuz tarifeyi uygulayalım.

Ne olacak?

250 sene kalacak. Ama Peygamber Efen-dimiz bir hatırlatma yapıyor, diyor ki;

“Yalnız, âhiretin bir günü sizin saydığınız bin yıl gibidir”

Şimdi o zaman bir düşen hapı yuttu mu? Fena şekilde azaba uğrayacak.

Neden?

Dünyanın bin senesi kadar yanacak yanacak, bir gün geçecek; dünyanın diğer bin senesi kadar yanacak yanacak, ikinci günü geçecek, bir sene dolacak.

Bir sene kaç gün?

Arap takvimine göre 354 gün. O zamanki takvim oydu, başka takvim bilmiyorlardı.

Bir yılı tamamlamak için 354 bin yıl yanacak mı? Bir yıl, 354 gün olduğuna göre, her gün de bin yıl kadar olduğuna göre bizim buradaki

354 bin yılımız kadar bir sene geçmesi için orada yanacak mı?

Yanacak. Bir senede çıkıyor muydu? Çık-mıyordu. En aşağı 250 senede mi çıkıyordu?

Evet, en aşağı 250 senede çıkıyordu. 354.000 çarpı 250 sene... Kimin hesabı kuvvetliyse yapın bakalım hesapları. Şimdi 250 demeyelim, 1000 ile çarpalım; 250, 1000'in $\frac{1}{4}$ 'ü ya, 1000'le çarpalım, 354 milyon yıl eder. 354 milyonu 4'e bölelim. 80 milyon sene yanacak mı? Az mı? Yetti mi?

Küçücük bir günah farkından, hafif sebepten dolayı cehenneme düşen milyonlarca sene yanacak mı?

Yanacak.

Onun için cehenneme düşmemeye çalışmak lazım.

Onun için insanın hedefi ne olması lazım? *Target*, hedef ne olmalı?

Cehenneme hiç düşmemek olmalı. Ayarı ona göre yapmalı. Adımını ona göre atmalı. Cehenneme düşmemeli, düşmemeye çalışmalı.

وَاطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

Ve etîu'llâhe ve'r-resûle lealleküm türhamûn.

Allah acısının bizlere değil mi?

h. Allah'ın Merhameti Allah ve Resulüne Uyanlaradır

Yâ erhame'r-râhimîn irhamnâ! “Ey merhametlilerin en merhametlisi olan Allahım, bize merhamet et.”

Erhamü'r-râhimîn, merhametlilerin en merhametlisi olan Allah bize acısının da bizi cehenneme atmasını değil mi? Milyonlarca sene yanmak fena!

Merhamet olunmanın sebebi üçüncü âyeti kerîmede belirtiliyor:

*Ve etîu'llâhe ve'r-resûle lealleküm türhamûn.*⁵

Allah'a ve Resûlullah'a itaat edin ki merhamete mazhar olasınız.

Allah kime merhamet edecek?

---

⁵ 3/Âl-i İmrân, 132.

Kendisine itaat edene, Resûlü'ne itaat edene.

Kendisine itaatı nasıl sağlayabiliriz?

“Ben Allah’a itaat etmek istiyorum hocam. Senin bu konuşman, hatırlatman üzerine şimdi karar verdim. Ben Allah’a itaat etmek istiyorum, ne yapacağım?”

Kur’an’a uyacaksın.

Neden?

Kur’ân-ı Kerîm Allah’ın kelamı, Allah’ın emirleri orada yazılı. Millet Kur’ân-ı Kerîm’i öğrenmiyor.

Peki, kanunları bilmemek mazeret midir?

Değildir.

Bir insan kanunu bilmese affolunur mu?

Olunmaz. Kanunları bilmemek mazeret değil. Kanunlara uyması lazım. Ayrıca Allah peygamber de göndermiş, açıklattırılmış da. Kur’an’ı öğreneceğiz, Kur’an’ın emirlerine uyacağız, bir.

Ve Resûlullah’ın sünnetini öğreneceğiz.

Resûlü'ne itaat nasıl olur?

Peygamber Efendimiz vefat edeli Şu kadar sene geçmiş. Resûlullah'a nasıl itaat edeyim de Şu merhamet olunanların arasına gireyim; ta ki merhamet olunayım?

Peygamberimiz'in sünnetini tutacağım. Snnetini tutmak için hadisleri öğrenmem lazım.

i. Kur'an'ı öğrenip Uygulamak

Demek ki Allah'ın merhamet edeceği kimseler kimlermiŐ?

Kur'an'ı bilenler, sünnetine uyanlarmıŐ. Kur'an'ı okuyacağız, öğreneceğiz, uygulayacağız. ocuklarımıza öğreteceğiz, uygulattıracağız. Seve seve, zorla değil, ite kaka değil... Hanımlarımıza öğreteceğiz, uygulattıracağız. Kur'ân'ı öğreneceğiz, uygulayacağız, uygulatacağız. Peygamber Efendimiz'in sünnetini öğreneceğiz, uygulayacağız, uygulatacağız.

Kısa kısa yapıyoruz bu işi, hafif hafif yapıyoruz. Mesela namazın farzını kılıyoruz, sünnetini de kılıyoruz, neden?

Peygamber Efendimiz yle yaparmıŐ da ondan. Hasan Efendi baŐına sarık sarmış, bir bezi sarmış, takke giymiŐ.

Onu niye sarmış?

Çünkü Peygamber Efendimiz; “Bir insan sarık sararsa kıldığı namaz yetmiş kat daha sevaplı olur.” demiş.

Ali de sarmış, ben de sarmışım. Bir de sakal bırakmışız. Millet sakalı bıyığı dümdüz kesiyor, sinekkaydı traş oluyor; ne bıyık bırakıyor ne sakal bırakıyor.

Bunların çenelerindeki, dudaklarındaki bu kıllar ne oluyor? Müslümanların ya! Bak başkaları, İngilizler şuradan tutturuyor, kesiyor, yüzü kadından fark edilmiyor. Sinekkaydı traş oluyor.

Biz niye bırakıyoruz?

“Sakal bırakmak sünnet” diye.

Büyüklerimiz bize birçok şeyi öğretmiş, elhamdülillah uyguluyoruz.

Ama artık büyüklerin öğrettiği, öğretmediği bitti; şimdi sorumluluk bizim. Erol düne kadar oyun oynayabilirdi ama şimdi sorumlu.

Neden?

Baba oldu, aile reisi oldu. Buluğ çağına erdi mi bir insan bitti. Kur’ân’ı kendisi

uygulamakla sorumlu ve Peygamber Efendimiz'in sünnetini öğrenip uygulamakla sorumlu.

O halde gece gündüz çalışmamız lazım. Allah'ın rahmetine ermek için Kur'ân'ı öğrenmeye çalışmamız lazım, Peygamber Efendimiz'in hadislerini öğrenmeye çalışmamız lazım. Hiçbir şeyden haberimiz yok. Okumuyoruz, çalışmıyoruz, öğrenmiyoruz, çocuklarımıza öğretmiyoruz. Okuyacağımız, öğreneceğimiz, öğreteceğimiz yerleri bile kurmamışız. Yeni kurmaya çalışıyoruz; burayı aldık, mülkiyetini elde ettik. Ancak zar zor... Böyle olmalı.

Peygamber Efendimiz Medine-i Münevvere'ye geldi, altı ay kaldı. Ama altı ay içinde mescidi inşa etti, Mescid-i Nebevî'yi inşa etti, kendisi de oraya geçti.

Ne olacak?

Hemen mescid olacak.

Mescid nedir?

Mescid mü'minin ibadet yeridir.

Yarım hoca dinden eder, yarım hekim candan eder, hastayı öldürür. Hocanın iyi olması çok önemli, cami önemli.

Camiyi ben ne yapayım?

Buyur, koskoca cami, içi boş olduktan sonra, hoca olmadıktan sonra ben ne yapayım camiyi?

Cemaat gelir gider, içinde namaz kıldırarak bir tanesi yok, hutbe okuyacak kimse yok, çocuklara İslâm'ı öğretecek kimse yok...

Olmaz!

Camiyi canlandıran, değerlendiren, güzelleştiren, işleten hoca lazım, din adamı lazım. Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ashabını yetiştirdiği gibi imamın cemaatini yetiştirmesi lazım. Cemaatin imamını, hocasını Allah rızası için dinlemesi lazım. “Kur’ân’ı, sünneti bana öğret.” diyerek talip olup gelip talebe olup diz çökmesi lazım. Hoca çok önemli.

Öyle hocayı nereden bulalım?

Her yerde istiyorlar da bulunmuyor. Eh, sen bilirsin. Bulunmazsa hapı yutarsın.

Bulunmazsa dinini öğrenmezsin, dinini öğrenmezsen *lealleküm türhamûn* dediği, Allah'ın merhametine mazhar olmak tahakkuk etmez. Başka insanlar gibi yaşarsın, başka insanlar gibi ölürsün, başka insanlar gibi cehenneme tıkılırsın. Allah etmesin, Allah saklasın. Hocayı bulacaksın.

Neden?

Denize düşen tutunacak bir simidi, tah-tayı buluyor. Gemi patlıyor, kayalara çarpıyor ama adam geminin direğine tutunuyor, değil mi? Filmlerde görüyoruz. Allah o felakete uğ-ratmasın.

Neden?

Başka çare yok; bir şeye sarılmazsa sal parçasının, tahta parçasının üstüne çıkamazsa olmuyor, köpek balıkları oradan buradan etra-fında dolanıp duruyorlar.

Ne olacak?

Yiyecek. Suyun üstüne çıkacak bir sal, tu-tunacak bir dal, bir direk, bir şey bulması la-zım; can kurtaran simidi, kayığı veya filikaya çıkması lazım.

“Pek önemli değil!”

Sen denize düş de gör bakalım; önemli mi değil mi? Denize düşersen ne kadar önemli olduğunu anlarsın.

Geçen gün bakıyorum; insan üç adım atıyor, yoruluyor. Denizde üç kulaç atıyor, yorulur. Üç kulaç, beş kulaç attı mı yüzme bilse bile yorulur.

Ne olacak?

Ondan sonra boğulur.

Birisi yüzmüş yüzmüş. Kafası küçücük, denizde toplu iğne kadar görünüyor. Geridekiler bağıyorlar: “Yahu o kadar açılma! Şurada yüz, ne lüzum var ileri kadar gidiyorsun?” Laf dinlemiyor. Bir keresinde hızlı geldi, beti benzi atmış; “Vallahi, sırtıma bir şey dokundu.” diyor.

Denizin ortasında insanın sırtına ne dokunur? Çok korkmuş. İyi ki hart diye ısırıp bacağını koparmamış. Antalya’da köpek balığı gelmiş, askerin bacağını koparmış.

Martıların bazıları topaldır biliyor musunuz? Dikkat ettiniz mi hiç, gördünüz mü?

Neden?

Aşğıdan büyük bir balık gelir, suda yüzüyorken onun kırmızı bacağıını görür; hart diye ısıırır koparır. Bacağı ondan gider. Denizin üstüne konuyorlar ya, çok emniyetli değil. Aşğıdan koca dişli bir balık gelir, oynayan kırmızı bacakları görür, hart diye ısıırır. Kuş uçar ama bacağı balığın ağzında kalır. Ona da yaramaz, balığa da yaramaz zaten. Bari bütünüyle bu-duyla yutsaydı. Öyle olmaz.

Deniz tehlikelidir. Köpek balıkları fenadır. Bir şeye çıkmak lazım; bir sala, bir kayığa, cankurtaran filikasına çıkmak lazım; başka çare yok. Onun için çırpınmak gerekiyor. Çoluk çocuğumuzu iyi yetiştirmeye çalışmak gerekiyor. İslâm'ı iyice öğrenmemiz için gereken tedbirleri almak gerekiyor.

Caminin tadına doyum olmaz. Caminin tadı ne kahvede bulunur ne kulüpte bulunur; hiçbir yerde bulunmaz. Cami çok güzeldir. Hoca iyi olursa cami gül gülistandır.

Allahu Teâlâ hazretleri bize, İslâm'a en güzel şekilde hizmet etmeyi bize nasip etsin. Her yerde camiler kurmayı, her yere hocalar

göndermeyi, herkese İslâm'ı öğretmek şerefine ermeyi Allah hepimize, kurduğumuz müesseselerimize, tekkemize, dergâhımıza, camiamıza nasip eylesin. İslâm'a çok güzel hizmetler yapıp Allah'ın rızasını kazanıp iki cihanda bahtiyar olalım.

Sübhâneke lâ ilme lenâ illâ mâ allemtenâ inneke ente'l-alîmü'l-hakîm. Sübhâne rabbinâ rabbi'l-izzeti ammâ yasifûn ve selâmün alâ cemiî enbiyâ'i ve'l-mürselin ve âli küllin ecmaîn ve'l-hamdü lillâhi rabbi'l-âlemîn.

el-Fâtiha.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

19 Safer 1419 / 15.06.1998

Avustralya

[Bütün TEFSİR DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

